

РЕШЕНИЕ

№ 15074

гр. София, 20.04.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Трето отделение 20 състав, в публично заседание на 25.03.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ралица Рачкова

при участието на секретаря Йоана Владимирова, като разгледа дело номер **1154** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във вр. чл. 118 от Кодекса за социално осигуряване (КСО).
Образувано е по жалба на Т. С. П. от [населено място], ЕГН [ЕГН], срещу Решение № 1040-21-73/27.01.2026 г. на директора на Териториално поделение (ТП) на Националния осигурителен институт (НОИ) – С. -град, с което е отхвърлена жалбата му срещу Разпореждане № О-21-999-00000-3080480 от 22.12.2025 г. на Ръководителя по изплащането на обезщетенията и помощите, като неоснователна. В жалбата са изложени доводи за незаконосъобразност на оспореното решение, като издадено в нарушение на материалноправните разпоредби и в противоречие с целта на закона. Според жалбоподателя фактът, че починалото лице е бил пенсионер, означава, че осигурителният риск „смърт“ е бил покрит в резултата на реализирано осигуряване през трудовия му живот. Счита, че пенсионерът не попада в обхвата на чл. 4 КСО, тъй като не извършва трудова дейност. Не споделя изводите на органа, тъй като счита, че пенсионерите не са изключени от правото на еднократна помощ и счита, че социалните норми следва да се тълкуват разширително, в съответствие с принципите на социална държава и закрилата на гражданите. Иска се отмяна на оспореното решение и връщане на преписката на административния орган за ново произнасяне по подаденото заявление.
В съдебно заседание жалбоподателят Т. С. П. и излага доводи в подкрепа на подадената жалба. Счита, че при навършване на възраст и стаж, лицата се пенсионират и имат право на пенсия, но това не трябва да лишава наследниците им от право за обезщетение при смърт. Заявява, че не отрича нормата на чл. 11, ал. 2 КСО в нейния ѝ вид, но счита, че органът я тълкува твърде праволинейно, буквално и неправилно спрямо идеята на законодателя. Според жалбоподателя

пенсионерите не губят правото на риск „смърт“.

Ответникът - директорът на ТП на НОИ – С. град, в съдебно заседание се представлява от юрк. Б., която оспорва жалбата и моли тя да бъде отхвърлена като неоснователна. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Софийска Градска прокуратура – редовно уведомена, не изпраща представител и не изразява становище по жалбата.

Съдът, след като се запозна с представените по делото доказателства и взе предвид становищата на страните, приема за установено от фактическа страна следното:

В случая липсва спор по фактите по делото. От доказателства се установява, че със заявление-декларация с вх. № 14-21-999-290000025862 от 19.12.2025 г. на ТП на НОИ - С. град, жалбоподателят Т. С. П. е сезирал административния орган с искане за изплащане на парична помощ при смърт на осигурено лице по чл. 11, ал. 2, чл. 12, ал. 2 или чл. 13, ал. 2 КСО, в качеството му на син на починалата му майка М. А. П. с ЕГН [ЕГН]. От приложения по делото препис от Акт за смърт е видно, че същата е починала на 07.11.2025 г., а Т. С. П. е неин син и единствен наследник, видно от Удостоверението за наследници.

Въз основа на това е издадено Разпореждане № № О-21-999-00000-3080480 от 22.12.2025 г. на ръководителя по изплащането на обезщетенията и помощите, с което на основание чл. 40, ал. 3 КСО и чл. 47, ал. 1 от Наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване на Т. С. П. е отказано парично обезщетение за смърт на осигурено лице. В разпореждането е посочено, че по данни на информационната система на НОИ, към 07.11.2025 г. лицето не е осигурено по чл. 4 КСО, както и не е имало качеството на осигурено лице по смисъла на §1, т. 3 от ДР на КСО.

Срещу това разпореждане е подадена на 16.01.2026 г. жалба от Т. С. П., по която директора на ТП на НОИ С.-град се е произнесъл с оспореното пред настоящата инстанция Решение № 1040-21-73/27.01.2026 г. С процесното решение директорът на ТП на НОИ С.-град, на осн. чл. 117, ал. 3 КСО, е отхвърлил жалбата с вх. № 1054-21-3 от 16.01.2026 г. на Т. С. П. и е потвърдил Разпореждане № № О-21-999-00000-3080480 от 22.12.2025 г. на ръководителя по изплащането на обезщетенията и помощите, като правилно и законосъобразно.

За да достигне до този извод административният орган е приел, че към датата на смъртта – 07.11.2025 г. М. А. П. не е била осигурено по трудов договор, нито е била регистрирана като самоосигуряващо се лице и в регистъра на осигурените лица няма подавани данни по чл. 5, ал. 4, т. КСО, поради което не е имала качеството на осигурено лице и не попада в обхвата на чл. 11, ал. 2 и чл. 13, ал. 2 КСО.

Жалбата срещу така постановено решение на директора на ТП на НОИ - С. град е подадена до Административен съд София-град на 28.01.2026 г.

Пред съда са приети доказателствата по административната преписка и приложенията към жалбата Препис-извлечение от Акт за смърт и Удостоверение за наследници.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Жалбата е подадена в преклузивния 14-дневен срок по чл. 118, ал. 1 от КСО, от надлежна страна, имаща право и интерес от оспорването, срещу подлежащ на обжалване акт, след осъществен административен контрол. Същата е депозирана в законоустановения срок, предвид което се явява процесуално допустима

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

Съобразно задължението на съда по чл. 168, ал. 1 от АПК настоящият състав следва да провери законосъобразността на оспорения административен акт на всички основания по чл. 146 от АПК.

Съдът приема, че оспореното решение е издадено от компетентен орган в рамките на

предоставените му правомощия съгласно чл. 117 от КСО от КСО – директора на ТП на НОИ – С. град, съгласно представената по делото Заповед № 1712/17.08.2015 г. /л. 15/. Потвърденото с него разпореждане също е издадено от компетентен орган – ръководителя по изплащането на обезщетенията и помощите, като правилно и законосъобразно – Д. П., съгласно представена и приета по делото Заповед № 1015-21-79/03.02.2017 г. на директора на ТП на НОИ /л. 23/.

Оспореното Решение № 1040-21-73/27.01.2026 г. на директора на ТП на НОИ – С.-град и потвърденото с него Разпореждане № О-21-999-00000-3080480 от 22.12.2025 г. на ръководителя по изплащането на обезщетенията и помощите отговарят на изискванията на чл. 117, ал. 5 КСО, във връзка с чл. 59, ал. 2 АПК. Посочени са фактическите и правни основания за издаването им. Спазени са изискванията за форма, като упражнената компетентност е обоснована с конкретно цитирани разпоредби от КСО и НПОС, приложени съобразно събраните в производството и приобщени с административната преписка документи.

Не се констатира нарушение на административнопроизводствените правила. Органи по изплащането на обезщетенията и помощите са извършили нужните процесуални действия и са събрали необходимите доказателства за установяване на релевантните факти и обстоятелства, които в случая не се оспорват.

Оспореното решение е издадено и при спазване на материалноправните норми по следните съображения:

Не се спори, че Т. С. П. е син и единствен наследник на М. А. П. – негова майка, която е починала на 07.11.2025 г. На 19.12.2025 г. Същият е сезирал органите по изплащане на обезщетенията и помощите с искане за изплащане на парична помощ при смърт на осигурено лице по чл. 11, ал. 2 КСО – неговата майка. Не се спори, че към момента на смъртта си М. А. П. е с отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, считано от 01.04.1998 г. Не се спори и това, че към датата на смъртта П. не е бил осигурен по трудов договор, нито е била регистрирана като самоосигуряващо се лице. Спорът е правен, а именно дали в случая е приложима нормата на чл. 11, ал. 2 КСО и дали пенсионираните лица с отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст попадат в тази хипотеза.

Съгласно цитираната норма на чл. 11, ал. 2 КСО при смърт на осигуреното лице съпругът (съпругата), децата и родителите имат право на еднократна помощ и на наследствена пенсия. Според чл. 13г от КСО размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице по чл. 11, ал. 2, чл. 12, ал. 2 и чл. 13, ал. 2 се определя ежегодно със закона за бюджета на държавното обществено осигуряване. Помощта се разпределя поравно между съпруга/съпругата, децата и родителите на осигуреното лице. В този смисъл са е и разпоредбата на чл. 38, ал. 1 и 2 от Наредба за паричните обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (НПОПДОО), съгласно която размерът на паричната помощ при смърт на осигуреното лице е общ за всички правоимащи лица и се разпределя поравно между тях, като съответната част се изплаща на всяко от правоимащите лица.

В случая законодателят изрично е посочил, че право на еднократна помощ при смърт имат наследниците на осигурените лица. Тук следва да се посочи, че КСО прави разграничение между осигурено лице и пенсионер. Съгласно § 1, т. 3 от ДР на КСО "осигурено лице" е физическо лице, което извършва трудова дейност, за която подлежи на задължително осигуряване по чл. 4 и чл. 4а, ал. 1 КСО. Лицето се смята за осигурено и през периодите по чл. 9, ал. 2, т. 1 - 3 КСО. В чл. 10 КСО е посочено, че осигуряването възниква от деня, в който лицата започват да упражняват трудова дейност по чл. 4 или чл. 4а, ал. 1 и за който са внесени или дължими осигурителни вноски и продължава до прекратяването ѝ. В случая М. А. П. е лице с отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст и не е упражнявала трудова дейност съгласно разпоредбата на чл.

10, ал. 1 от КСО, както и не е осигурено лице по смисъла на § 1, ал. 1, т. 3 от ДР на КСО към момента на смъртта си.

Не се споделя изложеното в жалбата, че М. А. П. попада в хипотезата на чл. 11, ал. 2 КСО, тъй като същата някога се е осигурявала и към момента на смъртта, макар и пенсионер, наследниците ѝ не губят правото да получат търсеното обезщетение за смърт. От анализа на цитираните по-горе разпоредби следва изводът, че законодателят е предвидел като необходимо условие за отпускане на обезщетение по чл. 11, ал. 2 КСО починалото лице да е от кръга на осигурените по КСО лица към датата на смъртта си. В случая няма данни и не се твърди от жалбоподателя, че М. А. П. се е осигурявала след пенсионирането си. Такава възможност е предоставена на пенсионираните лица с чл. 4, ал. 6 КСО, съгласно която разпоредба лицата по ал. 3, т. 1, 2, 4 – 6 КСО, на които е отпусната пенсия, могат да се осигуряват по свое желание. В случая майката на жалбоподателя не е осигурявана към датата на смъртта и не е извършвала трудова дейност, за която подлежи на задължително осигуряване по чл. 4 КСО и за което да са внесени или дължими осигурителни вноски. Ето защо правилно е отказано на жалбоподателят Т. П. да получи еднократна парична помощ при смъртта по чл. 11, ал. 2 КСО.

Като потвърждение за това е и утвърдението с Приложение 17 от НПОПДОО, формуляр Заявление-декларация за изплащане на парична помощ при смърт на осигурено лице по чл. 11, ал. 2, чл. 12, ал. 2 или чл. 13, ал. 2 от КСО, в което при попълване изрично следва да се посочи починалото лице дали е осигурено при осигурител или самоосигуряващо се лице, като се изпише наименованието на осигурителя или се посочи дейността като самоосигуряващо се лице. В случая Т. П., при подаване на Заявление-декларация не е попълнил в тази част формуляра и същото е останало празно.

Неоснователно е и твърдението в жалбата, че оспореното решение не издадено при спазване на целта на закона. В случая в чл. 11, ал. 2 КСО законодателят е предвидил възможност за еднократна помощ изплащана от НОИ на правоимащите наследници при смърт единствено на осигурено лице, техен наследодател, но е изключил от обхвата на тази разпоредба пенсионираните лица. С разпоредбата на чл. 11, ал. 2 от КСО законодателят цели да компенсира кръга от най-близки роднини на починалото осигурено лице за разходите във връзка с тази смърт, а не да окаже материална подкрепа на всяко едно от тези лица по повод настъпил осигурен социален риск. В тази връзка правилно административният орган е посочил на жалбоподателя, че за частично покриване на разходите по погребението е следва да сезира Агенция за социално подпомага (АСП).

С оглед изложеното, съдът намира за правилен и законосъобразен извода на административния орган за липса на основание за изплащане на жалбоподателя на еднократна помощ при смъртта на майка му, тъй като безспорно се установява от доказателствата по делото, че М. А. П. не е имала качеството на осигурено лице по смисъла на § 1, т. 3 от ДР на КСО към 07.11.2025 г. - датата на нейната смърт.

Поради изложеното, настоящият съдебен състав намира, че оспореното Решение № 1040-21-73/27.01.2026 г. на директора на ТП на НОИ – С.-град, с което е потвърдено Разпореждане № О-21-999-00000-3080480 от 22.12.2025 г. на ръководителя по изплащането на обезщетенията и помощите, е законосъобразно - същото е издадено от компетентен орган, при спазване на административно-производствените правила и на материалния закон и е в съответствие с целта на закона, поради което жалбата на Т. П. следва да се отхвърли, като неоснователна.

Предвид изхода на спора основателна се явява претенцията на ответната страна за присъждане на юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 евро.

Водим от горното и на основание чл. 118 КСО, във връзка с чл. 172, ал. 2 АПК, Административен

съд – София-град, Трето отделение, 20-ти състава

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Т. С. П. от [населено място], ЕГН [ЕГН], срещу Решение № 1040-21-73 от 27.01.2026 г. на директора на Териториално поделение на Националния осигурителен институт – С.-град, с което е отхвърлена жалбата му срещу Разпореждане № О-21-999-00000-3080480 от 22.12.2025 г. на Ръководителя по изплащането на обезщетенията и помощите, като неоснователна. ОСЪЖДА Т. С. П. от [населено място], ЕГН [ЕГН] да заплати на Националния осигурителен институт юрисконсултско възнаграждение в размер на 100 (сто) евро.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния административен съд на Република България в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: